

C onflict en stabiliteit

2011/4
14 | 01 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

In de Verenigde Staten is men verontrust dat de macht op economisch vlak zich aan het verplaatsen is naar het Verre Oosten. In het Oude Europa zien we vaak een vorm van Schadenfreude dat dit de Amerikanen nu overkomt nadat dit ons meer dan een halve eeuw geleden ook is overkomen. Toch doen we er goed aan om stil te staan bij mogelijke gevolgen van de Chinese hegemonie die de Amerikaanse verdringt.

Vaak wordt in Europa misprijzend neergekeken op het imperialisme van de Verenigde Staten maar het zou verkeerd zijn om dit gelijkwaardig te zien aan de Chinese ambities om de wereld te beheersen. Uiteraard ging de dominantie van het Amerikaanse economische model ook gepaard met militaire macht maar Europa kon wel freeriden op de VS die ons heel goedkoop van een zekere stabiliteit op veiligheidsvlak voorzag.

“

Europa kon freeriden op de VS die ons heel goedkoop van een zekere stabiliteit op veiligheidsvlak voorzag.

”

Grafiek 1: Militaire uitgaven van NAVO-leden (% bbp)

	70-74	75-79	80-84	85-89	1990	1994	1995	1997
Belgium	2.8	3.2	3.2	3.0	2.6	1.9	1.7	1.6
Canada	2.4	2.0	2.1	2.1	2.0	1.7	1.6	1.3
Denmark	2.6	2.5	2.4	2.1	2.1	1.9	1.8	1.7
France	3.9	3.8	4.1	3.8	3.6	3.3	3.1	3.0
Germany	3.5	3.4	3.4	3.0	2.8	1.8	1.7	1.6
Greece	4.7	6.7	6.6	6.2	5.8	5.6	4.4	4.6
Italy	2.6	2.2	2.1	2.2	2.0	2.0	1.8	1.9
Lux'burg	0.8	0.9	1.2	1.2	1.1	1.2	0.9	0.8
Nethland	3.2	3.0	3.0	3.0	2.7	2.3	2.0	1.7
Norway	3.7	3.1	3.0	3.1	3.1	2.9	2.3	2.2
Portugal	6.9	3.9	3.4	3.2	3.1	2.9	2.6	2.6
Spain	-	2.1	2.4	2.2	1.8	1.6	1.5	1.4
Turkey	2.3	3.9	3.8	3.5	3.9	4.0	3.4	3.3
UK	5.8	5.1	5.3	4.5	4.0	3.4	2.9	2.7
US	7.1	5.4	5.9	6.3	5.7	4.4	3.9	3.4

Bron: Todd Sandler and John F. Forbes, "Burden Sharing and the Design of NATO," Economic Inquiry vol. 18, pp. 425-444.

De Amerikaanse leiders zijn steeds in zekere mate gebonden geweest door de officiële doctrine dat de VS geroepen is om de vrijheid in de wereld te bevorderen. In die context konden velen de vruchten plukken van de globalisering van de handel en arbeidsverdeling. De opvatting dat vrijhandel geen nulsomspel is die één partij bevoordeelt ten koste van een ander kreeg hierdoor de kans om zich te verspreiden. De idee van de democratische vrede welke inhoudt dat democratische staten onderling geen oorlog voeren, ruimde veld voor de opvatting dat het de Pax Americana was die dit bewerkstelligde. De nieuwe orthodoxie die vooral onder de neo-conservatieven hoogtij vierde, was dan ook dat in het post-Koude Oorlogtijdperk een politieman nodig is om de nieuwe bedreigingen van schurkenstaten en terroristennetwerken te trotseren.

Grafiek 2: China op weg naar zijn rechtmatig aandeel in de wereld-economie

De vraag vandaag is hoe de wereld eruit zal zien als de centrale rol van Amerika ingenomen wordt door een multipolaire wereld waarin China een steeds dominantere plaats zal innemen. In het tijdperk dat zich aan het afsluiten is, bestond de opvatting van een zekere afruil tussen de spreekwoordelijke kanonnen en boter. Het begon al echter langer te dagen dat dit ook de krachten van de VS te boven begon te komen. De logica van de wapenwedloop leidt er immers toe dat het land dat de dominante wereldpositie ambieert enorme kosten oploopt in de vorm van militaire uitgaven. Dit is al langer zichtbaar in de extreem steile kostencurves voor militair onderzoek en ontwikkeling. De vitale wapens worden zo kostelijk dat er belangrijke gaten vallen tussen verschillende generaties uitrusting. Vaak neemt die immers zoveel jaren ontwikkeling in, dat sommige onderdelen verouderd zijn voordat ze in gebruik kunnen genomen worden.

Economen verwijzen voor de logica dat de Amerikaanse economie haar hoogtepunt voorbij is ook spontaan naar de Triffinparadox waarbij de emittent van de reservemunt zoveel liquiditeit moet genereren (net omdat het de reservemunt is) dat haar dominante positie onhoudbaar wordt. Het zijn dus op allerlei vlakken boeiende tijden om mee te maken maar het betekent wel dat ook voor landen als België een fundamentele reflectie over haar veiligheidsstrategie zich opdringt.

Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur